

Lev Tolstoy

KROYÇER SONAT

ROMAN

♥
CAN

Rusça aslından çeviren
NİHAL YALAZA TALUY

Tolstoy
KROYÇER SONAT

DÜNYA KLASİKLERİ

Yayın Yönetmeni
İlknur Özdemir

Düzeltili
Fulya Tükel

Dizgi
Gelengül Çakır

Montaj
Mine Sarıkaya

Kapak Düzeni
Semih Özcan

İç Baskı
Özal Basımevi

Kapak Baskı
Çetin Ofset

Cilt
ZE Ciltevi

1. basım: 2003

ISBN 975-07-0275-1
© Nihal Yalaza Taluy / Onk Ajans Ltd. Şti. /
Can Yayınları Ltd. Şti. (2000)

Tolstoy KROYÇER SONAT

ROMAN

Rusça aslından çeviren
NİHAL YALAZA TALUY

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Özgün adı
The Kreutzer Sonat

**TOLSTOY'UN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI**

DİRİLİŞ / *roman*
HACI MURAT / *roman*
İVAN İLYİÇ'İN ÖLÜMÜ / *roman*
KROYÇER SONAT / *roman*

cocuk kitabı

ERİK ÇEKİRDEĞİ

Lev Nikolayeviç Tolstoy, 1828 yılında Rusya'da, Yasnaya Polyana'da doğdu. Toprak sahibi soylu bir ailenin oğluydu. Çocuk yaşta anne ve babasını kaybettiği için akrabaları tarafından yetiştirildi. Özel öğretmenlerden ders aldıktan sonra Kazan Üniversitesi'ne girdiyse de, resmî eğitime duyduğu tepki nedeniyle 1847'de evine dönerek topraklarını yönetmeye ve kendi kendini eğitmeye karar verdi. 1855-1863 yılları arasında yazdığı *Polikuşka* gibi öykülerinde, daha çok ahlaki sorunlara ağırlık verdi. 1850'lerin sonlarına doğru, köylü çocuklar için açtığı okulda, ilerici öğretim yöntemlerini başarıyla uyguladı. Başyapıtları olan *Savaş ve Barış* ile *Anna Karenina* adlı romanlarının yayımlanmasından sonra yaşadığı bunalımın etkisiyle yaşamın anlamına ilişkin soruların yanıtını Yeni Ahit'te aradı. Ailesinin rahat yaşamıyla inancının gerektirdiği basit yaşam arasındaki çelişkiye katlanamayan Tolstoy, 1910 yılındadoktoru ve küçük kızı aleksandra'yal birlikte bir gece evini terk etti; birkaç gün sonra da ıssız bir tren istasyonunda zatürreeden öldü.

“Fakat ben size derim ki, bir kadına şehvetle bakan her insan, zaten içinden onunla zina etmiş demektir.”

(Matta V 28)

“Mürşitleri İsa’ya dediler ki: Eğer erkekle karısı arasındaki durum bu ise, evlenmek iyi değil. Fakat İsa onlara cevap verdi: Bunu her insan kabul edemez, bu bir Tanrı vergisidir. Çünkü anadan doğma hadım vardır; insanların hadım ettikleri vardır; bir de göklerin melekleri uğruna hadımlığa katlananlar vardır. Bunu, razı olabilen kabul etsin.”

(Matta XIX; 10, 11, 12)

I

O yıl bahar gelmişti. Tren yolculuğumuzun ikinci günündeydik. Yol boyunca vagona inip binenler oluyordu; fakat trenin hareket noktasında son istasyona kadar gidecek benim dışımda üç kişi daha vardı. Bunlar, genç ve güzel olmayan, çökmüş yüzlü, erkek paltosuna benzeyen bir manto ile şapka giyinmiş, sigara içen bir kadınla kırk yaşlarında, konuşkan, eşyası yepyeni, derli toplu bir erkek arkadaşı, bir de kimseye sokulmadan bir köşede oturan kısa boylu, sinirli tavırlı bir adamdı. Üçüncü yolcu pek yaşlı olmadığı halde, dalgalı saçları zamansız ağarmıştı. Olağanüstü parlak gözleri sürekli bir o yana, bir bu yana oynuyordu. Sırtında eski, ama iyi bir terzi elinden çıkmış astragan yakalı bir palto, başında aynı kürkten kalpak vardı. Paltosu açılınca içine giydiği kolsuz hırkayla Rus biçimi işlemeli gömleği görünüyordu. Adam, arada bir, öksürmeyle başlayıp gülmeye dönüşen birtakım sesler çıkarıyordu.

Adam, yol boyunca vagondakilerle tanışıp konuşmamak için elinden geleni yapmıştı. Yanında oturanların konuşma girişimlerini sert,

kısa cevaplarla boşa çıkarıyordu. Ya bir şeyler okuyor ya pencereye bakarak sigara içiyor ya da eski bir torbadan yiyecek çıkarıp yiyor, çay içiyordu.

Bana, yalnızlıktan sıkılmış gibi görünüyordu. Birkaç kez konuşmak istedim. Fakat karşı karşıya oturduğumuz halde, bakışlarımızın her karşılaşmasında ya başını çeviriyor ya eline kitap alıyor ya da pencereye bakmaya başlıyordu.

Yolculuğumuzun ikinci gününde akşama doğru tren büyük bir istasyonda durunca sinirli adam inip sıcak su aldı, çay demledi. Sonradan avukat olduğunu öğrendiğim derli toplu eşya sahibi ile yanımdaki erkek giyimli, sigara için kadın da istasyona çay içmeye gittiler.

Onların yokluğunda vagona birkaç yeni yolcu girdi. Aralarında, uzun boylu, tıraşlı, buruşuk yüzlü bir yaşlı adam vardı. Amerikan sansarı kürkü ve başındaki çuhadan geniş siperli kasketiyle tüccarı andırıyordu.

Tüccar, avukatla kadının oturdukları yerin karşısına yerleşti ve aynı istasyonda trene binen, tüccar yamağı kılıklı bir gençle konuşmaya başladı.

Karşılarında oturuyordum. Tren durduğu için gelip geçen olmadıkça konuştuklarından tek tük bir şeyler duyabiliyordum. Tüccar, önce bir istasyon ilerideki çiftliğine gittiğini söyledi. Sonra, âdet olduğu üzere, şunun bunun fiyatlarından, ticaretten söz açtılar. Moskova'nın o günkü alım-satım durumundan söz edip Nijninovgorod panayırına geçtiler. Tüccar yamağı, sözü, ikisinin de tanıdığı ünlü, zengin bir tüccarın panayıradaki eğlencelerine getirdi. Ancak yaşlı adam sözünü keserek aynı kişinin bir zamanlar Kunavino'da

yaptığı ve kendisinin de katıldığı eğlenceleri anlatmaya başladı.

O eğlencelere katılmaktan açıktan açığa gurur duyuyordu. Sözüünü ettikleri kişiyle Kuna-vino’da geçirdikleri bir günü anlattı: Öykü, yüksek sesle söylenmeyen türdendi. Tüccar bunu fısıldayarak aktardı. Yamağın kahkahası bütün vagonu çınlattı. İhtiyar da iki altın dişini göstere-rek güldü.

İlgiye değer bir şey duymayı beklemiyordum, trenin hareketine kadar perona çıkmak için yerimden kalktım. Kapıda derin bir konuya dalmış olan avukat ve kadınla karşılaştım.

Konuşan avukat, bana,

“Yetişemezsiniz,” dedi, “ikinci kampana çaldı.”

Gerçekten, sonuncu vagona varmadan kampana çaldı. Yerime döndüğüm zaman, kadınla avukat arasındaki konuşma devam ediyordu. Yaşlı tüccar, karşılarında sessizce oturuyor, sert sert önüne bakarak arada bir hoşnutsuzluğunu belirten bir tavırla dudaklarını oynatıyordu.

Önlerinden geçerken avukat, gülümseyerek sözüne devam ediyordu:

“Kocasına, onunla yapamayacağını, üstelik birlikte yaşamak istemediğini açıkça söyledi. Çünkü...”

Ötesini duyamadım. Benimle birlikte birkaç yolcu daha girdi. Önce tren memuru, sonra koşarak bir hamal geçti. Uzun süren gürültü yüzünden konuşma duyulamadı. Ortalık sessizleşince avukatın özel bir olayı anlattıktan sonra konuyu genişleterek genel anlamda konuştuğunu anladım.

Avukat Őu sıralar boşanma sorunlarının Avrupa kamuoyunu ne derece ilgilendirdiğini, bizde de boşanma olaylarının son derece artmış olduğunu anlatıyordu. Etrafta ondan başka konuşan olmadığını fark edince sözünü kesti. Yaşlı tüccara bakarak nazik bir gülümsemeyle,

“Eskiden bunlar yoktu, değil mi?” diye sordu.

Öteki tam cevap verecekken tren kalktı. Yaşlı adam, kasketini eline alıp istavroz çıkararak fısıltılı bir sesle dua okumaya başladı. Avukat başını öteye çevirdi, saygılı bir tavırla duanın sonunu beklemeye koyuldu. Yaşlı adam duasını ve istavroz çıkarmayı bitirince kasketini kafasına iyice yerleştirdi, sonra konuşmaya başladı:

“Eskiden de vardı beyim ama, şimdiki kadar değildi. Artık bunun olmamasına olanak yok. Herkes bilgiç kesildi.”

Tren gitgide hızını artırıyor, tekerleklerin gürültüsünden konuşulanlar duyulmuyordu. Merak ettiğim için daha yakınlarına geçtim. Yanımdaki parlak gözlü sinirli adam da ilgilenmiş benziyordu, oturduğu yerden dinliyordu.

Kadın, belli belirsiz gülümseyerek,

“Eğitimin ne suçu var?” diye sordu.

Sonra, birçok kadının yaptığı gibi, karşısındakilerin söylediğine değil de, söyleyeceğini tahmin ettiğine cevap vererek devam etti:

“Yoksa, eski zaman usulü kızla erkeğin birbirini görmeden evlenmesi daha mı iyi? Birbirlerini sevip sevmediklerini, sevebilip sevmeyeceklerini bilmeden, anlamadan, rasgele evleniyor, hayat boyu acı çekiyorlardı. Bu tür evliliklerin beğenilecek yanı mı var?”

Sözde yaşlı adamla konuşan kadın, aslında bunları bana ve avukata söylüyordu.

Tüccar kadını küçümseyen bakışla süzüp sorusunu cevapsız bıraktı,

“Hepsi bilgiç kesildi...” diye tekrarladı.

Avukat hafifçe gülümsedi:

“Eğitimle evlilik anlaşmazlıkları arasındaki ilişki üzerine düşündüklerinizi öğrenmek isterdik.”

Tüccar bir şey söyleyecek oldu, fakat kadın sözünü kesti:

“Yok, yok... Geçti bunlar artık!”

Avukat onu susturdu:

“İzin verin, beyefendi düşüncesini söyleyin.”

Yaşlı adam, kesin bir tavırla,

“Öğrenim göre göre sonunda saçmalıyorlar,” dedi.

Fakat kadın yine atıldı. Bana, avukata, hatta yerinden kalkıp sırasının arkalığına dayanarak ve yüzünde bir gülümsemeyle konuşmayı dinleyen tüccar yamağına bakarak konuşuyordu:

“Birbirlerini sevmeyen insanları evlendirip sonra da geçinemeyişlerine şaşıyorlar. Sahibinin keyfine göre çiftleşmek ancak hayvanlarda olur; insanların kendilerine göre arzuları, sevgileri vardır.”

Besbelli son sözleriyle tüccarı iğnelemek istemişti.

“Haksızsınız hanımefendi. Hayvan, hayvandır; insanlar için de yasalar yapılmıştır.”

Kendi görüşlerini çok yeni bulduğu anlaşılan kadın, bunları ortaya atmak için pek acele ediyordu:

“Sevgi olmayınca, bir erkekle nasıl yaşanır?”

Yaşlı adam, gururla,

“Eskiden böyle şeylere aldırın yoktu,” dedi.

“Bunlar hep yeni buluşlar. İncir çekirdeğini doldurmayacak bir iş için kadın kocasına, ‘Ayrılacığım senden’ diye tutturuyor. Bu, köylüler arasında bile aldı yürüdü. Köylü karıları bile, ‘Tasını tarağını topla; ben Vanka’ya gidiyorum. Onun saçları seninkinden daha kıvırcık...’ deyiveriyor. Gel de çık işin içinden. Kadının içinde korku olmalı, korku...”

Tüccar yamağı, yüzünde yayılmak üzere olan gülümsemesini tutarak avukata, kadına ve bana baktı. Halinden tüccarın sözlerinin üzerimizde uyandırdığı etkiye göre onaylamaya ya da alay etmeye hazırlandığı belliydi.

Kadın,

“Ne korkusu?” diye sordu.

“Ne korkusu olacak; erkeğine karşı korku.”

Kadın öfkeyle,

“Artık onlara geçmiş ola efendim,” diye karşılık verdi.

“Yo, geçmedi hanımefendi, geçmesine de olanak yok. Havva kadın, erkeğin kaburga kemiğinden yaratılmıştır; bu böyledir ve sonuna kadar da böyle kalacaktır.”

Yaşlı adam bunu oldukça sert söyledi ve başını öylesine zafer kazanmış bir ifadeyle silkti ki, yamak, tüccarın üstte kaldığına karar vererek kahkahayı bastı. Fakat kadın yenilmeyi kabullenmek istemiyordu. Bize yan yan bakarak,

“Siz erkekler böyle düşünürsünüz elbet,” dedi. “Özgürlüğü kendinize alıp kadını dört duvar

arasına tıkmak istersiniz. Oysa siz kendiniz her şeyden yararlanırsınız.”

“Kimsenin bir şeyden yararlandığı yok. Yalnız erkeğin eve bir şey getirmediğini; oysa kadının nazik bir kap olduğunu unutmayın.”

Tüccarın inandırıcı konuşma tarzının dinleyicileri etkilediği belliydi. Kadın bile kendini yenilmiş hissediyor, ama hâlâ teslim olmak istemiyordu:

“İyi ama, kadının da bir insan olduğunu, erkek gibi onun da birtakım duyguları bulunduğunu kabul edersiniz, değil mi; kocasını sevmiyorsa, ne yapsın.”

Tüccar kaşlarını, dudaklarını oynatarak, hışımla:

“Sevmiyormuş!..” diye tekrarladı. “Öyle bir sever ki!”

Sorunun çözüme ulaşması tüccar yamağının fazlasıyla hoşuna gittiği için keyifli keyifli mırıldandı.

Kadın gene söze atıldı:

“Hayır efendim, sevemez. Zorla güzellik olmaz. İçte sevgi olmayınca...”

“Peki; ya kadın kocasına ihanet ederse?”

Bunu avukat sormuştu. Tüccar,

“Buna olanak yoktur. Göz kulak olmak gerek,” diye karşılık verdi.

“Ya olduysa... Büsbütün olanaksız değil ya...”

“Başkalarında belki olur ama, bizde olanaksızdır.”

Son söz yaşlı adamda kaldı. Tüccar yamağı kıpırdandı, konuşanlara biraz daha sokuldu. Anlaşılan oradakilerden geri kalmak istemiyordu. Gülümseyerek,

“Efendim,” diye söze başladı. “Geçenlerde bizim delikanlılardan birinin başından böyle bir rezalet geçti. Doğrusu dışarıdan hüküm vermek zor. –Kadın tam anlamıyla eli maşalının biriymiş.– Dizginleri kopardığı gibi yallah! Oysa çocuk ağırbaşlı, okumuş biri... Kadın önce muhasebe memurlarından biriyle mercimeği fırına vermiş. Kocasını alttan alıp onu güzellikle yola getirmek istiyor. Aldıran kim. Ahlsızlığı artırıp kocasının parasını çalmaya başlıyor. Adamcağız dayağı deniyor, o da kâr etmiyor. Kadın günden güne daha beter oluyor. Sonunda, vaftizsiz birini – hâşâ huzurdan–, bir Yahudi’yi peşine takıyor. Herif ne yapsın?.. Belayı başından attı, şimdi bekâr yaşıyor. Kadın da alabildiğine sürtüyor.”

“Herif aptalın biriymiş. Baştan yüz vermeyip dizginleri ele alsaydı, gül gibi geçinirlerdi. İşi baştan gevşetmemeli. Hani bir söz vardı: ‘Atı çayırdan, kadını evde başıboş bırakmamalı...’”

O sırada kondüktör, önümüzdeki istasyonda ineceklerin biletlerini toplamaya geldi. Yaşlı tüccar da biletini verdi.

“Öyle, kadın kısmını iş işten geçmeden hiza-ya getirmek lazım.”

Dayanamadım,

“Peki, demin evli barklı adamların Kunavino panayırlarında nasıl eğlendiklerini anlatan siz değil miydiniz?” diye söze karıştım.

Tüccar kısaca,

“O başka,” dedi ve sustu. Kampana çalarken tüccar kalktı, sıranın altından torbasını çıkardı. Paltosunun önünü kavuşturduktan sonra kasketini kaldırarak selam verdi, sahanlığa çıktı.

II

Yaşlı adam çıkar çıkmaz, birkaç kişi hep birden konuşmaya başladı. Tüccar yamağı kılıklı adam,

“Babalık tam eski kafalı,” dedi.

Kadın,

“Canlı bir Domostroy¹,” diye ekledi. “Kadınlar ve evlilik hakkında vahşice fikirleri var.”

Avukat sözünü doğruladı:

“Evet, evlilik sorunları üzerinde bizim görüşümüzle Avrupalılarınki arasında dağlar kadar fark vardır.”

Kadın yine atıldı:

“En önemlisi, bu gibi adamların sevgisiz evliliğin evlilik olmadığını anlayamayışları... Evlilik ancak aşk olursa kutsallık kazanır; gerçek evlilik ancak sevgiyle kutsanmış evliliktir.”

Tüccar yamağı bir yandan sırtıyor, bir yandan da olanca dikkatiyle dinliyordu. Bu bilgi verici konuşmalardan ilerde yararlanmak için tek bir sözcüğü kaçırmamaya çalışıyordu.

Kadının sözlerinin ortasında, arkamda kesik bir kahkahayı veya homurtuyu andıran bir ses duyuldu. O tarafa bakınca kır saçlı, parlak gözlü münzevi sıra arkadaşımı gördük. Konuşmamızla ilgilenerek belli etmeden bize sokulmuş olmalıydı. Ellerini sıranın arkalığına koymuş, ayakta duruyordu. Halinden heyecanlandığı belliydi.

¹ Çar Korkunç İvan zamanında aile yaşamını düzenlemek üzere hazırlanmış kadını köleden farksız kılan bir yasa.

Yüzü kızarmıştı, yanağındaki bir adale hafifçe titriyordu. Duraklayarak,

“Evliliği kutsayan aşk da neymiş?” diye sordu.

Konuşanın heyecanlı halinin farkına varan kadın, olanca nezaketiyle ve etraflı olarak cevap verdi:

“Gerçek aşk... Evlilik, ancak kadınla erkek arasında böyle bir sevgi var olduğu zaman mümkündür.”

Parlak gözlü adam çekingen bir gülümsemeye ve sakınan bir tavırla,

“Evet ama, gerçek aşk ne demektir?” diye sordu.

Kadın açıkça bu konuşmaya bir son vermek için,

“Aşkın ne olduğunu herkes bilir,” diye kestirip attı.

“Ama ben bilmiyorum. Sizin ne kastettiğinizi anlamak isterdim.”

“Bu oldukça basit...”

Kadın durakladı, bir an düşündükten sonra,

“Aşk; bir kadına ya da erkeğe diğerleri arasında yapılan kesin tercihtir,” dedi.

Kır saçlı adam güldü:

“Tercih mi... Ne kadar zaman için? Bir ay mı, iki ay mı, yoksa yarım saatlik tercih mi?”

“İzninizle, sizin amacınız başka galiba.”

“Hayır hayır, aynı şeyden söz ediyoruz.”

Avukat, kadına doğru bir işaret yaparak söze karıştı:

“Hanımefendi, evliliğin her şeyden önce bir bağlanmaya (buna isterseniz aşk deyiniz) dayan-

ması gerektiğini söylüyor. Evliliğin ancak böylelikle kutsallık kazanabileceğini, aşksız evlilikte manevi görevlerin yerine getirilmesine özen gösterilmeyeceğini ifade etmek istiyor.”

Kadına dönerek,

“Doğru mu anlamışım?” diye sordu.

Kadın, düşüncesinin bu derece başarılı açıklamasını bir baş işaretiyle onayladı. Avukat,

“Ayrıca...” diye devam etmek istedi. Fakat gözleri iyice alevlenen ve belli edecek kadar heyecanlanan sinirli adam, avukatın sözünü kesti:

“Hayır hayır, ben de aynı şeyden, yani kadının veya erkeğin diğerleri arasından yaptığı tercihten söz ediyorum. Yalnız bu tercihin ne kadar süreceğini merak ediyorum, bunu anlamak istiyorum.”

Kadın omuzlarını oynattı.

“Ne kadar mı sürecek. Uzun zaman... Bazen bütün bir hayat boyunca...”

“Aman efendim, buna yalnızca romanlarda rastlanır, gerçekte böyle bir şey yoktur. Hayatta tercihler çok ender olarak birkaç yıl, çoğu zaman birkaç ay ya da hafta, hatta birkaç gün, birkaç saat sürer.”

Adam, düşüncesinin karşısındakileri şaşırttığını görüyor, buna memnun oluyordu.

Üçümüz bir ağızdan,

“Neler söylüyorsunuz... Hayır efendim... İzninizle...” diye itiraza kalktık. Tüccar yamağı bile bir şeyler geveliyordu.

Fakat kır saçlı adam bizi bastırarak bağırıyordu:

“Evet biliyorum, siz, var olduğu tahmin edilen bir şeyden söz ediyorsunuz. Ben size gerçeği

söylüyorum. Aşk dediğiniz duyguyu her erkek her güzel kadına karşı hisseder.”

“Hayır, hayır, bu söylediğiniz korkunç. Fakat ne olursa olsun, insanlar sevgiyi yalnız birkaç ay ya da yıl değil, hayat boyu da duyabilirler.”

“Asla. Hatta erkeğin belirli bir kadını hayat boyu seçtiğini varsaysak bile, sonunda kadının bir başkasını tercih etmesi olasılığı çok yüksektir. Bu hep böyleydi; şimdi de böyledir.”

Kır saçlı adam sustu, tabakasını çıkararak bir sigara yaktı ve,

“Başka türlü olamaz,” diye devam etti. “Bu, önceden işaretlenmiş iki nohut tanesinin bir çuvalda yan yana düşmesi kadar olanaksızdır. Bunları yalnız bir varsayım olarak ileri sürmediğime işaret edeyim. Sonra bir de kanıksama olasılığı var.”

Sigara dumanını hırsıyla içine çekti.

“Hayat boyu tek bir kadının ya da tek bir erkeğin sevebileceğini söylemek, bir mumun hayat boyu yanabileceğine inanmak gibidir.”

Kadın,

“Ama siz, hep tutkulu aşktan söz ediyorsunuz,” dedi. “İdeal bağlılığına, ruh yakınlığına dayanan bir sevgiyi kabul edemiyor musunuz?”

Adam kendine has bir homurtu çıkarıp,

“Ruh yakınlığı... İdeal bağlılığı...” diye söylen-
di. “Kabalığımı affedin; bunlar olduktan sonra bir yatakta yatmaya ne gerek var. Oysa insanlar, idallerini birleştirdikleri gibi soluğu yatakta alıyorlar.”

Sinirli sinirli güldü.

Avukat,

“İzin verin,” dedi. “Olaylar sözlerinizin aksini kanıtlıyor. Evlilik kurumunun henüz iflas etmediği meydanda. İnsanlar ya da insanların büyük bölümü evlidir. Son günlerine kadar şerefli bir aile hayatı yaşayanların sayısı hiç az değil.”

Kır saçlı yine güldü.

“Siz evlenmenin temelini aşk olduğunu söylüyorsunuz. Bense, tutku dışında bir aşkın varlığını kuşkuyla karşılıyorum. Bu iddiama karşı evlilik kurumunun henüz iflas etmediğini delil gösteriyorsunuz. Oysa bugünkü evliliklerin hepsi yalan dolandan ibaret.”

“Hayır efendim; ben yalnızca evliliğin şimdi de eskisi gibi var olduğunu söylemek istedim.”

“Var ha... Ama nerede. Evlenmeyi Tanrı'ya karşı bir yükümlülük, kutsal bir sır bilen kimse-ler arasında gerçek evlilik vardı ve şimdi de vardır. Ama bizde yok. Bizdekiler yalnızca çiftleşmek için evleniyorlar. Bu durumda ya yalan ya zorlamaya başvuruyorlar. Yalana yine bir dereceye kadar katlanılabilir: Karı koca, etrafa tek karılı, tek kocalı gibi görünür ama, aslında her iki taraf da bir poligami yaşar. Çirkin olmakla birlikte, bu bir dereceye kadar bağışlanabilir. Fakat, çoğu zaman olduğu gibi, hayat boyu bir arada yaşamaya yemin eden insanlar ikinci aydan sonra birbirlerinden nefret edip ayrılmak için can atarken yine de birlikte yaşarlarsa işte o zaman hayat korkunç bir cehenneme döner. Kimi içkiye, kimi silaha sarılır; kendini ya da eşini zehirleyenler olur.”

Adam hızla, sözü kimseye bırakmadan, gitgi-
de kendini kaptırarak konuşuyordu.

1828-1910

Lev Tolstoy

KROYÇER SONAT

Kroyçer Sonat, bir tren yolculuğu öyküsüyle başlıyor, insanoğlunun ruhunun derinliklerinde uyuyan şiddete, kıskançlığa, zavallılığa uzanıyor. Trende başlayan bir söyleşi sırasında yolcular arasında bulunan, kitabın baş kahramanı *Pozdnişev*, nasıl olup da böyle çöktüğünü, bezginleştiğini anlatır. Gençliğinde sefih bir hayat sürmüş, sonradan kendinden öğrenmeye başlamıştır. Terzilerin, güzellik uzmanlarının yardımıyla erkeklerin hayvansal içgüdülerini alevlendirdikleri için toplumun ve kadınların suçlu olduğu kanısına varmıştır. İçinde uyanan pişmanlık *Pozdnişev*'i değişime itmiş, o da bu doğrultuda evlenmiş, çocuk sahibi olmuştur. Ancak, kadınlarla erkekler arasındaki onulmaz farklar, bir yandan da *Pozdnişev*'in kıskançlığı nedeniyle bir süre sonra karısıyla birbirinden nefret etmeye başlamışlardır. Karısının onu bir müzisyenle aldattığından kuşkulanasıyla birlikte *Pozdnişev*'in ruhunun derinlerinde yatan şiddet açığa çıkmış, geri dönüşsüz zararlara yol açmıştır. *Pozdnişev*'in öyküsü, *Lev Tolstoy*'un yaşadığı dönemin ahlâk anlayışının ve bazı değerlerin değişmesiyle yaşanan sancıların bir panoraması niteliğindedir. Kadın-erkek ilişkilerinde erdemin gerekliliğine inanan *Tolstoy*, kendi görüşü doğrultusunda erdemsizliğin insanoğlunu ne gibi çıkmazlara sürüklediğine işaret etmeye çalışıyor. Tabii, *Beethoven*'ın ünlü *Kroyçer Sonat*'ını dinleyip dinlememek, size kalmış.

Kapaktaki resim: KONSTANTİN KOROVİN

ISBN 975-07-0275-1

9 789750 702754

<http://www.canyayinlari.com>